

ESTHER ARROYO I AMAYUELAS (ED.), *QUEBEC: UN MODEL DE DRET COMPARAT PER A CATALUNYA*, BARCELONA, SERVEI DE PUBLICACIONS DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA, 2001, 156 PÀGINES

«Es troba a faltar, doncs, que a Catalunya mai no s'hagi plantejat un debat sobre la necessitat de la codificació i, sobretot, en quines condicions s'hauria de dur a terme i quins temes haurien d'ésser inclosos en el codi.» Aquesta afirmació de la doctora i professora de dret civil de la Universitat de Barcelona Es-

ther Arroyo i Amayuelas, editora del llibre que em plau comentar, referida al procés de codificació del dret civil que es desenvolupa a Catalunya des dels propassats anys noranta, es troba en la pàgina 43. No obstant això, podria figurar perfectament al començament del llibre, en la mesura que aquest és el propòsit que persegueix i que en el seu dia va perseguir el seminari que, amb participació de juristes catalans i quebequesos, es va fer a Barcelona l'any 2000. I és que, certament, un investigador estranger que consultés les monografies i els articles de revista publicats els darrers dos o tres anys a Catalunya difícilment arribaria a la conclusió que a Catalunya s'està fent la codificació del dret civil. En realitat, a un investigador estranger li costaria saber que a Catalunya hi ha un dret civil propi diferent de l'«espanyol», que, al seu torn, sovint no és considerat més que una extensió del dret francès. Però, suposant que conegués l'existència del dret civil català, tindria molt difícil esbrinar que hi ha la voluntat de codificar-lo, atesa la manca d'interès que, si més no, reflecteix la literatura jurídica més recent.

Cal, per consegüent, agrair l'aparició d'una publicació on es debat seriosament la codificació del dret civil a Catalunya. El debat gira a l'entorn d'un model de dret comparat, una altra pràctica poc freqüent a casa nostra. I el model triat, amb gran encert, és el del Quebec. És un model encertat per diversos motius. En primer lloc, perquè, políticament, el fenomen quebequés ha estat invocat com a referent pels nostres governants. En segon lloc, perquè, com en el cas català, la codificació del Quebec respon a una finalitat de consolidació d'un fet cultural distint: el Quebec no sols parla una llengua diferent de l'anglès, malgrat estar envoltat per dos colossos com el Canadà anglòfon i els Estats Units, sinó que també té un dret distint, d'arrel igualment europea, fruit de la seva dominació francesa. Com diu la professora Arroyo (p. 51), recollint la cita d'autors canadencs, «la codificació provoca un efecte d'afirmació nacional». Però, en tercer lloc —i *last but not least*—, perquè el Codi civil del Quebec, per les seves qualitats tècniques, ha esdevingut un referent en l'àmbit mundial i és, sens dubte i juntament amb l'holandès, el codi civil més prestigiós internacionalment d'entre els de l'anomenada *segona codificació*.

El llibre s'estructura en tres parts. En la primera s'aborda la qüestió de la tècnica i la ideologia codificadores, amb una primera aportació de la professora Arroyo mateixa: «Els codis en el procés de modernització del dret: el Quebec com a reflexió per a Catalunya», en la qual presenta de manera succinta com s'ha realitzat la codificació al Quebec, la funció que hi apleix el codi civil i les reflexions que se'n poden desprendre per a Catalunya. A continuació, el professor Claude Masse, de la Universitat del Quebec a Mont-real, tracta el tema espinós de la relació entre el codi civil i l'anomenat *dret del consum*, atès que en

aquell país existeix una llei de protecció dels consumidors força àmplia de caràcter extracodicial. La conclusió a la qual arriba el professor Masse —que és millor mantenir la legislació específica de protecció del consumidor fora del Codi— xoca amb l'opció que ha pres el legislador alemany a l'hora de reformar el seu dret d'obligacions, malgrat l'oposició de la major part de la doctrina alemanya, que veu difícilment compatible l'estil i l'objecte de les lleis del consum amb el caràcter general i abstracte d'un codi civil.

La segona part es dedica als drets reals i al *trust*. La professora Madeleine Cantin Cumyn, de la Universitat McGill de Montréal, ofereix una panoràmica del dret de béns del Codi civil del Quebec, del qual mereix una especial atenció la regulació que es fa de la indivisió, de la superfície (*propriété superficiare*) o de la reducció del termini de la usucapió a deu anys, que en l'anterior Code du Bas-Canada s'allargava fins als trenta anys, els quals encara regeixen en el dret català. A continuació, el notari i professor Jacques Beaulne s'ocupa d'una de les institucions que darrerament més ha centrat l'atenció de la doctrina comparatista: el *trust*, o, en terminologia del codi quebequès, la *fiducie*. Cal destacar com s'ha sabut combinar una figura típica del dret anglosaxó amb els principis d'arrel europea que dominen el dret civil de la regió canadenca. Finalment, el professor Ferran Badosa Coll, catedràtic de Dret Civil de la Universitat de Barcelona, després de fer un repàs del concepte de *codi* que ha dominat el panorama legal a Espanya, enumera algunes de les institucions que hauria de regular el dret patrimonial de Catalunya.

La tercera part del llibre recull el debat amb què va finalitzar el seminari, moderat pel professor Antoni Mirambell i Abancó, catedràtic de Dret Civil de la Universitat de Barcelona i president de la Secció de Dret Patrimonial de la Comissió de Codificació del Departament de Justícia, i en el qual van intervenir el notari Tomàs Giménez Duart, el registrador de la propietat Antoni Cumella Gaminde i l'advocat Ramon Mullerat Balmaña, els quals es van inclinar per una codificació valenta. De les seves intervencions val la pena destacar que, segons el parer del senyor Giménez Duart, per la via del dret real es podrien regular força aspectes del dret d'obligacions tot evitant la discussió sobre l'abast de la competència de la Generalitat de Catalunya en matèria de dret d'obligacions; segons el senyor Cumella, hi ha competència per a regular el «dret civil hipotecari», és a dir, el que hi ha de dret civil en la legislació registral que no afecti el que és la tècnica dels assentaments; i, per al doctor Mullerat, la reforma del dret patrimonial català ha d'anar en la línia de l'harmonització jurídica amb Europa i amb el món.

A diferència del títol del llibre que he comentat, penso que el Codi civil del Quebec ha de ser no un model de dret comparat, sinó un exemple que cal se-

RECENSIONS

guir. El Codi civil català pot ser el primer del tercer mil·lenni i, encara que no-més sigui per aquesta felicitat coincidència, hauria de merèixer els millors esforços de la doctrina, els operadors jurídics i els polítics i hauria d'aspirar a esdevenir un referent en l'àmbit internacional. Si el llibre editat per la professora Arroyo contribueix a obrir un debat rigorós sobre el codi civil català, l'esdevenidor del nostre dret podrà ser contemplat amb més esperança.

Antoni Vaquer Aloy
Professor titular de dret civil
Universitat de Lleida